

Прича из заумља – Весна Ђукановић

ТРИ ЧЕТВРТКА

Сваки нови плусак ју је враћао уназад. Задржавао је садашњост, везивао за прошлост и није давао мира њеној души. Чинила је све да избрише талог времена. Цепала је одећу, брисала пријатеље са фејсбука, избацивала из себе сваку помисао на стара дружења и ликове који су обележавали део њеног живота који је значио све. Била је незадовољна собом и свима.

У кутији са старим фотографијама је пронашла много оних које није желела. Сметала су јој насмејана лица и блистави сјај обојених очију. Сметала су јој невина лица и вера у лепшу, радоснију и светлошћу обојену будућност, а све то су говориле фотографије с којих су се осмеси низали.

Можда све то не би било тако. Можда се све то не би запенушило и губило у пропадању нежних дугиним бојама обојеним мехурима сапунице да је није савест пебла, упозоравала је да у свему има и њене кривице, да је далеко од тога да је савршена. Савест је чудо, опомена, немир, незаборав.

У њеним првим сећањима појављивала се река. Широка, равничарска, тиха. Волела је њену ширину и сјај када је дотакне последњи сунчев зрак. Волела је и кишне капи које се стапају с узбурканом, ветром покретом површином. Знала је да у тихим летњим данима седи на дрвеној платформи речне плаже, с ногама уроњеним у млаку воду, па да тако зароњена у сопствене

мисли путује тајнама речног дна. Правила је на њему куле и градове, вртове и тајне одаје. Скривала је у њима своје жеље и надања. Реци је причала све. Знала је да ће она однети њене тајне кроз дубине муља далеко.

Била је рана јесен. Метеоролози су најављивали промену времена, прве пљускове после дуге летње жеге. Желела је да искористи време на свом омиљеном месту крај реке. Хладнија вода јој није сметала. Сједињавала се са њом и одувек јој је говорила тајанственим језиком давнина.

Волела је тренутак када се њено тело сједињавало са густином воде. Пре зарањања је дотакла стопа-лима мешавину песка и муља на речној обали. Непро-цењиво је било осетити живот реке под ногама и своју надмоћ до тренутка када се спусти и зарони у њене дубине. Спајала је, премеравала, вагала. Трудила се да ухвати и споји мозаик од делова који су се чинили неспојивим. Стављала је свој живот на речни длан и дозвољавала себи да то буду тренуци потпуне отворености према својој дугогодишњој пријатељици. Лако се одбацила ногама заривши ножне прсте у глатки муљ. Лицем је уронила. Жмурила је, није волела да гледа кроз мутну воду. Тога дан је све било другачије. Магија мађарског чардаша помешаног с војвођанском тамбурицом ју је натерала да отвори очи. Ваздух се плавио врховима карпатским, равница је запевала за несталим морем, а река је некако оживела, некако је била врло хладна, а на моменте топла. То ју је збуњивало док је рукама и ногама веслала кроз водени густиш широм отворених очију.

Тада се река распукла. Ослободила јој је видике и натерала је да боље погледа око себе. Дубоко ју је потресло оно што је видеала.

Није поверовала својим очима. Воден је седео на пловећем острву дрезге. Гледао ју је својим проициљивим плавим очима у којима је могла да види небо. То ју је бунило. Откуда небо испод водене површине. Завеслала је рукама у нади да ће отерати привиђење. У инат њеним настојањима Воден се није померао, јездио је држећи у рукама речног рака. Слика је била толико жива да је чула шкљоцање његових маказа. Воден је погледом помиловао становника чистих река и пустио га у жбун речне траве. Опет је завеслала. Воден није нестајао, само је своју главу обраслу дугом косом, која се на крајевима локнала, окренуо према њој.

— Ти си уљез. Како се усуђујеш да ме ометаш, да крадеш мој мир, да узнемираваш водена створења мога краљевства?

— Нисам ја. Нисам, само сам... чула је себе као одговара...

— Не постоји: „Само сам”. Ти си уљез. Грабиш, ометаш, узнемираваш и то баш данас. Зар си заборавила правило своје фамилије? Знаш ли колико сам им помагао да се спасу речног муља и речних дубина.

— Ти јеси. Ти си им био заштитник, али ја нисам и нећу.

— Ко си ти? Дуге косе и хаљина натопљених речном влагом, с промуклим гласом мрака?

— Још се усуђујеш да питаш ко сам? Ја сам Морана.

— Морана? Богиња смрти мојих предака?

— Да ја сам. Зар си заборавила правило да се четвртком не улази у реку. Бићеш само једна у низу. Заувек ћу те задржати у краљевству мрака.

Тада јој је синуло. Сетила се онога што је заборавила и што су биле приче које су се испредале у летњим ноћима и великим свецима када се требало подсетити на чланове породица који су прешли на другу страну светлости.

Заборавила је да је четвртак забрањен дан и да се тога дана морају поштовати правила. Заборавила је да је тога дана требала низ реку пустити венчић цвећа за сећање и захвалност. Дан када је у њеној фамилији било забрањено излажење на реку осим за бацање венчића исплетеног од последњег летњег цвећа. Дан када је било забрањено купање.

Прадеда Милун је једног четвртка, ознојен од скупљања сламе на њиви, ускочио у хладну реку. Само се кошуља на њему белела, а затим је и она нестала. Никада га нису извукли из воде. Често је слушала бакине приче о свом деди. У својој глави је склопила причу. Волела је да замишља да је он негде кроз токове Тисе доспео до Дунава, па одатле у делту на самом уласку слатке воде у Црно море. Замишљала је његову кошуљу као заставу на јарболу панонског вука који у великој делти јаше дивље коње и разговара с бескрајним јатима птица, како његова кошуља добија крила и како лети кроз плаветнило неба и реке. Како небо, река и море чине једно.

Јасно је кроз мутне таласе воде чула како бакин глас приповеда о другом четвртку:

Деда Живојин се једног летњег четвртка враћао из града у село колским путем. Терао је два вранца: прелепа, горда, поносите. Бар је тако бака причала. Она их се није сећала јер од тог догађаја више нису држали

коње. У граду се, после одласка на сточну пијацу и вероватно добре продаје товара пилића, прасића и пара ћурки, запио с друштвом. Онако пијан, уз певање бећараца и свирку два тамбураша, се спустио колима долмом Тисе. Мислио је да ће коњи сами пронаћи свој пут. Трагови су водили до реке. Даље их није било. Однела га је вода негде далеко. Никада га нису пронашли. Ни њега, ни коње. Тамбураши су изгубили само своје тамбуре. Њега је поставила као чувара Трајанове табле и Казана. Вечни у служби реке. У ведрим ноћима га је виђала као тимари коње Светом Илији и како Трајан и Живојин певају тихе песме не неком неразумљивом, само њима знаном језику. Бака је причала да је био добар човек и да се сигурно налази у рају.

Моранин глас је прекинуо њихову песму.

Замахнула је рукама да је отера. Ова се није дала. Пружала је руке према њој, покушавала да ухвати њене косе, које су биле скупљене и чврсто стиснуте шналом. Сваки Моранин замах је слабио њену снагу. Осећала је да посустаје, да јој понестају мисли и да завеслаји руку долазе до последњих атома снаге. Одлучила је да се препусти, придружи, својим прецима, да дозволи да неко и њој доноси венчић цвећа, па да га спусти низ широко речно корито. Слику лебдећег венчића је отерао Воденов глас:

— Њу ћемо пустити. Није нам потребна. Довољна је једна жена међу боговима. Довољна си ти Морана. Ово је наше царство. Пусти је. Нема твоје памети, лепоте, ни косе јој нису као твоје. Ни стас. Пусти је.

Док су завеслаји руку били све слабији, а гласови све тиши, могла је само да осети мрешкање хладних

руку које су је подигле на површину. Додирнуо ју је последњи сунчев зрак и светло које се спремао на починак. Зграбила је ваздух и последњом снагом се довукла до муљевитог плићака.

— Хвала — једва је успела да промуца. Сутрадан није дошла, ни прекосутра. Дошла је у четвртак и низ реку је пустила три венчића: за претке, Водена и Морану.

Успела је да помири прошлост и садашњост, да пронађе мир у свом животу, да у малим стварима нађе вредности које су јој се чиниле неважним. Успоставила је поново нека пријатељства за која се доказало да су права. Успела је да пронађе веру у људе, основала је породицу. Одлучила је да ће својим унуцима испричати причу о Три четвртка на реци.

О СПИСАТЕЉИЦИ

Весна Ђукановић је рођена 16. фебруара 1963 године. По професији је учитељ. У слободном времену се бави осликавањем свиле и писањем поезије и прозе.

Објавила је две збирке прича: „Радост жуте лубенице“ 2016. године, за коју је добила књижевну награду „Чучкова књига“ коју додељује Народна библиотека „Бранко Чучак“ Хан Пијесак — Република Српска и „Одејај свилених нити“ 2018. године у обе у издању Креативне радионице Балкан. Објављивана је у више зборника и електронских часописа. Добитник је похвала и награда на конкурсима у Србији и региону.

Живи у Кикинди.

